

Հական ըլլալուն եկամուտն ալ ապահովեալ ըլլալու է. բայց եթէ ամուսնացեալինն այսպէս է, չամուսնացեալինն այսպէս չէ՞, կրնա՞յ չամուսնացեալը չը հազուել, կրնա՞յ աղտոտ պտտիլ, կրնա՞յ անօթի կենալ, կըրնա՞յ տուն մը եւ ընտանիք մը չունենալ, հարկաւ ոչ, եթէ մարդ է եւ մարդկութիւնը գիտէ, պիտի իր բոլոր ճիգը թափէ, իր մարդկային պէտքերը վայելուէ կերպով հոգալու՞նք:

Այո՛, կրնան, պիտի իր բոլոր ճիգը թափէ, բայց ձախորդութիւնն ի՞նչ ընենք, — շատ լաւ. բայց միթէ քոյրը, եղբայրը, հայրը եւ մայրը ձախորդութեան կը հանդուրժեն, եւ կի՞նն է որ չը հանդուրժէր, անկիրթին հետ չէ խօսքերնիս, այլ այն կնկան հետ որ գիտէ իր պարտաւորութիւնները, միայնակամայն այն երեկմարդուն հետ որ գիտէ իր առ ամուսինն ունեցած պարտականութիւնները:

Աւատի այս ամենէն կը հետեւի որ, եթէ ամուսնացեալին եւ չամուսնացեալին մէջ աւելի ծախք մը կայ, ապա որդեծնութեան եւ անոր հետեւանաց ծախքն է, իսկ միւսները ամենեւին տարբերութիւն մը չունենալէն զատ, ամուսնացեալինը շահաւոր ալ է, ամուսնուոր պարագայներու նկատմամբ:

Բայց տեսնենք թէ՛ այս ծախքն ալ իր դէմի կողմը չունի՞ միթէ, կամ այնպիսի ծախք մ'է որ, չըլլալով ալ կրնա՞յ ըլլալ — կը հարցնեմ այս ծախքը շատ տեսնողներուն թէ, կը հաւատան որ օր իրենց բնական զօրութիւնները տկարանալու վրայ են, կը հաւատան որ, օր մը ծեր պիտի ըլլան, վերջապէս կը հաւատան կամ դիտեն թէ, երբ եւ ի՞նչ վիճակի մէջ պիտի մեռնին, մեր այս հարցումը ճիշդ կը նմանի այն հարցման թէ, լոյսին լոյս ըլլալուն կամ մութին մութ ըլլալուն կը հաւատան, — որու պատասխանը հարկաւ այո է, եւ եթէ կը հաւատան որ օր մը պիտի ծերանաս, գործելու անկարող պիտի ըլլաս, եւ վաստակէդ դրուկներով, ուրիշի մը օգնութեանը պիտի կարօտիս. քեզ կը հարցնեմ հիմա թէ՛ ո՞վ ըլլայ քեզի այն վիճակին մէջ օգնող — եղբայրդ, ինչ ըրած ունիս անոր. քո՛յրդ, դարձեալ նոյնպէս. Ա՞գգդ, ո՞ր մէկին ուստի էն բնական օգնողդ քու գաւակդ է որ, ինչպէս դու անոր բնական տկարութեան ատեն, զանի մտքով, նոյնպէս ալ նա քու բնական տկարութեանը օտենը քեզ անուրանելու պարտական (ոչ օգնող) կը մնայ:

Արեւմտ ամուսնացեալին որդեծնութեան ծախքը ոչ թէ ծախք է, այլ ծերութեան ապահովութիւն մ'է, որ՝ որչափ ուշ մըտնես այս ապահովութեան տակ այսինքն որչափ ուշ ամուսնանաս՝ այնչափ ատրի կը մնայ վայելելիք ապահովութիւնդ, կամ ամակ ըսենք՝ եթէ 30 տարեկան ամուսնացար՝ 60 տարեկանի ծերութիւնդ ապահովեալ է. եթէ 40 տարեկան՝ 70 ի ծերութիւնդ, այսպէս նաեւ գնայ առաջ, բայց հաշիւ մը կայ որ՝ պէտք չէ միտքէդ հանես՝ 60 տարեկանի մէջ ծեր մը եթէ չիկարենայ ըստ արժանեոյն հոգացուիլ՝ սասնկին 70 տարեկանի ծերութիւնը 80-90 տարեկան ծերին տկարութիւնն ունի, ուսկից կը հետեւի որ՝ մէկ տարի ուշ այս ապահովութեան մտնելը՝ մէկ ու կէս տարի իր վայելքէն կը դրէ, նոյնպէս նաեւ երկու տարին հինգ վեց տարի:

Պիտի ըսուի թէ՛ այս ապահովութեան մտնելու համար ալ կարողութիւն կամ կանխաւ ծախք ընել պէտք է, Այո՛ ծախք ընել պէտք է, բայց այս ծախքը ամուսնացելուն ատիկ տարին մէկ ատարեանէն կըսկը, երրորդ տարին երկու ատարեան եւ աւսանկով կը բազմապատկի, եւ կը հասնի մինչեւ գրեթէ 30 տարեքը՝ միշտ միջին հաշուով, կիները 40 տարեկանէն ծննդդաւերութենէն բնականապէս զաղարեալ եւ միշտ ազնիւ իր ամուսինէն 10 տարեկան փոքր ամուսնացեալ հաշուելով:

Բայց այս ծախքին բնական բազմապատկութիւնը արդեօք իր միւս կողմը բնական յաւելում մը չունի:

Տղայ մը ընդհանրապէս երբ 20 տարեկան կըլլայ՝ ալ իր սկսելիք գործին տեսակը որոշած եւ անոր յատակադիւր իր առջեւ դրած է. Այս յատակադիւրը գրեթէ մինչեւ 25 տարեքը կը կատարելագործի, եւ մարդը իր գործին գլուխն է. Այս թուականէն նաեւ կսկսի ամուսնանալու բնական պէտքը եւ անկարագրելի փափաքը. Ալ իր ամուսնոյն ընտրութիւնը՝ մտատանջութեան մէջ ինչ ատարկայն է. խորհելով, բնորոշ լինելով երեւակայելով, եւ ծնողացը հետ խորհրդակցելով՝ օրերն ու ժամերը կանցնեն, բայց այս անընկճելի փափաքին հետ նաեւ

ալ 25 տարեկանի եղած հասակին չարք թէ՛ կերելայ, կուգէ շատցնել, կսկսի շատ եւ շուտ վատակելուն վրայ խորհիլ, հմտութիւնը ու ըրած փորձերը աչքին առջեւ գալով կը քննադատուին, ժամանակի կորուստին արժէքը զգալի կերպով կը կենդանանայ:

Հասակը երբ 30 ի ըրացաւ, այն ատեն նիւթապէս ալ վատակելու աւելցած է, ալ մարդ է, գործի տէր է, բայց անսարակոյս 35 տարեկանին չափ հմտութիւնը եւ փորձառութիւնը, երբ 35 ը ըրանայ 40 ին չափ չէ, երբ 40 ը ըրանայ 50 ին չափ չէ, բայց 50 ին միայն հմտութիւն մը եւ փորձառութիւն մ'ուսնի, եւ 25-30 կամ 40 տարեկանին աշխուժութիւնը չունի, հոն վատակել իր միջին հաշիւը գտած է, ալ աւելնալու յոյս չիկայ՝ եւ քանի տարեքը ծերանայ վատակել ալ համեմատաբար վար կիջնէ, քանզի նոր դիւտերուն խելքը չը հասնիր, մարմնական զօրութիւնն ալ նուազած է, ալ ծեր մ'է աւելի քան թէ գործի մարդ:

Կս կը հրաւիրեմ ամեն մարդ որ՝ իր անձնական փորձին վրայ նայի անգամ մը թէ ինքը երբ 25 տարեկան էր. եւ օրինակի համար եթէ ամիսը 4000 զուրուշ կը վատակէր՝ 30 կամ 35 ին ալ նոյնն է վատակել թէ՛ փորձառութիւնն եւ հմտութիւնը տեսակցութիւնը եւ համակրութիւնը (խաթըր) իրեն նոր դիւտութիւններ, նոր գտեսիր տըւած՝ եւ իր վատակելը դէպ յառաջ տարբերութիւն մը գտած է, (ձախորդութեան հետ չէ խօսքերնիս, ինչպէս նաեւ գործ չունեցողներուն հետ):

Նաեւ կը հրաւիրեմ որ՝ ամեն մարդ իր գործակից կամ արհեստակիցներուն մէջ անգամ մը քննէ թէ՛ համաստիճան երկու անձեր մէջն ամուսնացեալ եւ միւսը չամուսնացեալ, մի եւ նոյն ատարեանաւ յառաջ գացած են թէ՛ ամուսնացեալն առաջ, եւ չամուսնացեալը ետ մնացած է:

Նաեւ կը հրաւիրեմ որ՝ ամեն մարդ իր մօտն եղող համաստիճան երկու անձերէն քննէ թէ՛ ամուսնացեալ ժիր եւ գործունեաց է, թէ չամուսնացեալը. Ամուսնացեալին բարոյական ուղիղ է, թէ չամուսնացեալին, ամուսնացեալին արողջութիւնը կանոնաւոր է, թէ չամուսնացեալին, ամուսնացեալին կեանքը կեանք է, թէ չամուսնացեալին, ամուսնացեալը՝ աշխարհիս ամեն մասամբ օգտակար է, թէ չամուսնացեալը, ամուսնացեալը համակրեալ է ընկերակառնութենէն, թէ չամուսնացեալը, վերջապէս ամուսնացեալն է աշխարհիս մարդը՝ թէ չամուսնացեալը:

Կս վստահ եմ որ՝ անշուշտ ամուսնացեալը ամեն հարցմանց մէջ երջանիկ պիտի գտնուի, քանզի մէկը՝ տան ծախքէն ստիպում ունի առաջանալու իսկ միւսը չունի:

Արդ ուրեմն յայտնի տեսանք որ՝ տարիքի բարձրութիւնը, հմտութեան փորձառութեան, տեսակցութեան, եւ համակրութեան օգնելով վատակելի վրայ գործարքեր կը բարդէ, որ նիւթական կերպով հաւասար կուգայ ամուսնութեան տարիները բարդութիւնն յառաջ կեանք շատ գաւակ ունենալուն բացած ծախքին, իսկ բարոյական կերպով դարձեալ տեսանք որ՝ այս ծախքին բնական յաւելումը՝ մարդու բնական զրգում մ'ալ կուտայ յառաջանալու, նորանոր դիւտեր հնարելու ժիր, գործունեաց եւ հաւատարմով ըլլալու. Թող որ՝ զաւակն բնական սէրը գերազանցելով իսկ մը մոլեկան հանդիմանում, մարդուն բարոյականը կուղղէ եւ մարդը կատարեալ մարդ կընէ, իսկ չամուսնացեալին վրայ տիրող լուր բնական զօրութիւնն ըլլալով եւ ոչ բարոյական անպատեհաւ մոլութեանց հետեւելու եմթակայ է. թէպէտ վիճակագրութիւնն մը չունինք ձեռքերնիս բայց կըրնանք վստահութեամբ ըսել թէ՛ եթէ 400 ամուսնացեալին երկուքը գող, մարդասպան, գրիւնեղ եւ ըլլայ՝ 400 չամուսնացեալին 10 կամ 15 ը ատենաւ է. Միթէ առած մը չէ՞ յատեանն բերանը երբ բանի մը զարկումը թէ՛ «ա՛հ եթէ ամուսնացեալ չըլլայի, եւ զաւակ ու կին չունենայի՝ ինչէր չէի կրնար ընել», — բայց եթէ այն խանգարեալ երեւակայութեամբ այն տաղացած աչքերով, այն ուսած սրտով՝ եթէ ուզածն ընէր՝ միթէ պատժէ՞ աղա՞տ պիտի մնար — ոչ — է՛հ ուրեմն մարդու այս քաղաքական բորբոքման վայրկեանները զըսպող եւ օրինաւորութիւնը կամ մարդկութիւնը յիշեցնող այս ամուսնութեան միջոցէն ուրիշ ինչ ստեղծ, ընկերական, աղատական եւ օգտաւէտ միջոց կընար ըլլալ. Թող որիկին ալ կոծումէն նաւը աղատելու համար, նաւուղ արժեքին չափովը բան մը ապահովագրութեան վճար

րելը եթէ անտեսական գիտութեան օրէնքն է՝ կրթիդ ալ կոծումէն քու կեանքդ պատժէ աղատելու, քու ծերութիւնդ ապահովելու, ընկերական վիճակդ յառաջացնելու, եւ մարդկային սեռը զարգացնելու քեզ օգնող ընկերականութեան սերմը չիմնացնելու համար՝ արդեօք բնական ապահովագրութեան մոտենալով այն է ամուսնանալով անխելքութիւնն ըրած կըլլաս:

Արեւմտ վարացուած կէտերն աւելի լաւորական են՝ քան թէ նիւթական որու վրայ ալ օր մը կը խօսինք:

Թահաւ 7.

4804 սէնէպի յունվար 7 սինտէ, մէնէլայ Մագոսոնալ Թրանթըր զապթ իյնէմի տիր:

Մ Ո Ւ Ա Մ Մ Ա
(Հանելուկ)

Պիր պիրիտէն քիւլիւք պէօյիւք օլան պէշ դարտաշարին, քէնտիլէրի հէյնէվի դարտաշարին հրֆօ իյնէմէ քիլիս սաթին օլտուդարը, վէ հայվան տէրիսնտէն եարբըմըշ օլան էվ նէ՞ տիր:

Տիւնթի մուսմալ Էւալ քա խտի:

Ե Օ Ն Ա Մ Ը Ո Ւ Մ Ո Ւ Մ Ի Յ Ե

ԳԱԼԱԹԱ ԲԵԱԶԱՐԸ	
Գ.Ե. 25 Անշաւ դարտաշար . . .	45-40
» 26 Սապահ աշար . . .	44-33
» » Լէն երբքէք	44-37
» » Լէն աշար	44-30
Սաթթ 6	44-34

ԳԱՐԻԼԻՆ ձԵԶԱՐԸ

Մանգալա 838 բէշ Էւալ քա խտի:

Պիլարե դըզըն պալը արգաւես տողրու սաղըլար, նիմ աշըգ կէօզէրի, Ուաթըրնըն իւզէրիսնէ խտի:

Պէշ տաղըզա դատար Էլէօնօրանըն էօլիսիւ Ուաթըրնըն գուճաղընտա դալտը. քէնտիլէրի շարքմըշ օլան կէնճ Լէնէլիւք, անըն թէնիկի եէրէ եաթըրտըզտա, պիր տէֆա տալի իւզէրիսնէ տողրու էլիլիտի, վէ անըն եարը աշըգ դալմըշ օլան ուֆաճըղ աղըզըն էօրտիւ:

Ուաթըրնա էօլէ կէլտի քի, օլտալ, Լէնօնօրանըն էօլիսիւ սաղըլար վէ երկըլու տալի կիւլիւմիւլէտի:

Լէնճ Լէնէլիւք, կիճէ վազթի, իքի նէֆէր կէնճ գըզլար իլէ պիր օտաւտա պուլունտուղու հալտէ, անէլտէն պիրիսիսնէ պաւըլմը վէ տիկէրէնի տալի էօլիւշ օլան թէնիլի արա եէրիսնէ տիգ իւլթիւնէ կէլէրէք աղըլամդտա խտի:

Նարը կիճէ օլմիտա թամ պիր սաթթ զալմըլ խտի:

Է.

Գըրգ տաղըզա դատար սօնրա.

Ուաթըրն պաղ չէ տիվարը իւզէրիսնէ պիր աթմ՝ կէօրիսնտիւ, պուտա՛ւ՝ պիր իրէ սաղըլարաք պաղ չէնէ ինտիքտէն սօնրա, պաղ չէ գարուստնու աշտը վէ Օլիվըր տալի էլէրի կիրտի. գարուստնու տիշարընտա պիր տաթաւ տահա վար խտի. քի, չէյմ օլտուղուն օգուեանըլմըլ ֆէհմ իտէպիլիլէր:

Ուիւլմ վէ Օլիվըր, ապա աեաղըլարըն սէսիկ չըլարմանարաք, դատանըլտա, Ուաթըրնըն եաթտըլը օտաւա դատար կիթիլիլէր. Օլիվըր օտա գարուստնու իլիստէ տուրարաք, էլի տեաղը տիթըմէյէ պաղըլտա:

Ուիւլմ իսէ պիլա ֆիւթուր, պիր էլիստէ աշըգ, ուզուն վէ քէսիկն պիր պըլաք պուլունտուղու հալտէ, իլէրի վարմանա պաղըլտա, գարուստնու պուլունտ, էլի իլէ եաթմանըն պաղը վէ կէյօ

սիւնիւ խաֆիֆ սուրէթտէ Եօզաւար, վէ Եօրկանը Եօզաւար դալարմար իլէ, ուզուն պուլաղընը եաթմանըն կէօրիսնէ սաթըլամար պիր օլտա:

Ուիւլմ, եաթմանը վուրուր վուրմաք, Եօրկանը անըն պաղընա չէքէրէք, պիւթիլն գուլլէթի իլէ, իւզէրիսնէ պատմանա պաղըլտա:

Պէշ տաղըզա դատար պէօլլէճէ տուրտուգտան սօնրա, վուրուլանըն էօլմէսիսնէ իսքեաթ օլմալ իլիլի, դուլաք վէրիպ նէֆէսիկի տիլիստի, վէ պատէհու Եօրկանը աշարաք, «եա՛դ մուսմուսու Օլիվըր պու իլ պիթտի» տէտի:

Օլիվըր իլէրի կէլտի, ճէպիսնտէն ուֆաք ֆէնէրիկի վէ քիպրիթ գուլտուսունու չըլարտը, վէ պէլլէր 50-60 քիպրիթ գիւնն իլիտի իսէտէ, էլլէրի օլ տէրէճէ տիթըմէքտէ խտի. քի, հիլ պիր վէճճ իլէ, ֆէնէրիկի իլիստէքի մուսմու եաթմանտը:

Օլիվըր, իլէք երիւքիպ տաթաւ սըն, տէտի Ուիւլմ, վէ պիր քիպրիթ չադտըգտան սօնրա, իսաթթ իսաթթ մուսմու եաթտա:

Օլ վազըլմ իքիսի պիրտիլն եաթաղըն Եանընա վարտըլար, Եօրկան, էօլիւնիւն երկըլու դարմանադտա խտի:

Լէլ Օլիվըր, կէլ, էլլէթ ալլըր պին Լիլալըք պաշ, տէտի Ուիւլմ վէ Եօրկանըլքի թարաֆա ալտը:

Էօլիւնիւն երկըլու մէյտանա չըլար չըլմաք, իքիսի տալի էլլէրիկի պաղըլարնա կէօթիւլէրէք վալ պաղըլարտըլար:

Ա՛հ դըզըլմ տըր, դըզըլմ պաղըլար Օլիվըր վէ էլլէրիկի պիրպիրիսնէ վուրարաք, տէճէլլու պիր կիւլիւշ բաթըրտըր չըլարտա . . .

Օլիվըր, չըլարտըլ խտի:

Ուիւլմ, Օլիվըրն պու հալիկի կէօրտիւքտէ, գարաթըլըր նէթիճէլէր միւլահազալը իլէ գիհի դարմանտը, վէ . . .

Օտանըն տէրուսիստէ պիր պաղըլա օտա գարուստ տալի վար խտի, Ուիւլմ, նալէհան մէզքիւր գարու թարաֆընտան պիր սէս էլլիտի. վէ կէօլլէրիսն օլ թարաֆա չէվիլտի:

Մէզքիւր օտա գարուստ աշըգ, վէ էլիկի իւզէրիսնտէ տալի, Ուաթըրն վէ Մէյրի, աեադտա տուրմուշ կէօրիսնտէլէր:

Ուաթըրն իքի էլիստէ տալի, պիրէր իլիվըլը թապանճալար պուլունմադտա, վէ պու թապանճալարտան պիրիսիսն աղըլ Ուիւլմըն, վէ տիկէրիսն աղըլ տալի Օլիվըրն իւզէրիսն տողրուլմուշ խտի:

Ուիւլմ, օլ վահիլ վէ թաշ երիւքիլ տէտմ, քէնտի ճանը կիպի սէվմէքտէ օլտուղու գըզընըն, քէնտի գաթիլլէրիկի կէօլլէրիլէ Էօրմիւշ օլտուղուն ֆէհմիկի վարտըլտա, պիր քէլլէրէ կէօլլէրիկի մէյտանտա օլան էլէնօրանըն իւզէրիսնէ չէվիլտի, պատէհու գօլարընը Մէյրիէ տողրու ուզաթարաք, «ա՛հ Մէյրի Մէյրի, աֆիլ էթ, աֆիլ էթ վէ էմը էթ էօլէյիմ»:

Թանըմամ սէնի . . . պաղըլար Մէյրի:

Ա՛հ Մէյրի, պիլիլիմ կիւնահաքեար օլտուղունու, ֆաղաթ հէնուգ բէտէրիսն իմ, մէրհամէթ իթմէք իսթէմէզմիսն:

Թանըմամ սէնի . . . քաթիլ սին. պաղըլար Մէյրի թէքարէն:

Օլ վազըլմ Ուիւլմըն պէյաք ի պիւսպիլիսն քիւլ քիսիլտի, էլլէրի չաքէթի ալթընա կէօթիւլտիւ վէ իքի պօրուլու պիր թապանճա չըլարաղա, հօրօղունու չէքտի:

